

A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum

Játékkország című kiállításának szakmai beszámolója

A „Játékkország” című kiállítás egy olyan területet mutatott be, amely eddig nem volt kellőképpen tudományosan feldolgozott: a magyar játékipar 1945-1989 közötti korszakát.

A kiállítás előzménye a 2011-ben nyílt, „A szocializmus játékszerei” című tárlat volt, amelynek bemutatása során merült fel a magyar játégyártás átfogóbb vizsgálatának és feldolgozásának igénye. Időközben sok új anyag és információ került elő, amelyek a „A szocializmus játékszerei” című kiállításban már nem voltak bemutatathatók.

A kiállítást előkészítő kutatás kiterjedt a hazai iparszerkezet rendszerére, a gyártási kapacitások eloszlására és a tervgazdaság sajátosságaira. A kiállítás látogatói e mindenkihez közel álló témán keresztül ismerték meg azt, hogyan működött a tervutasításos szocialista gazdaság, miképp volt jelen és erősödött meg 1980-as évek elejétől a tiltott, majd túrt magángazdaság.

A kiállítás 170 négyzetméteren valósult meg az alábbiak szerint: A kiállítás első részében egy 1970-es éveket idéző házigyári épület lakószobájában jelenítettük meg a tárgyakat. A kiállítás másik enteriőrjében, egy 1950-es évekbeli irodában pedig a magyar nagyipari játégyártás kezdetét – mintegy az állami játéktervezés hasonlataként – mutattuk be. A két enteriőr között pedig a vitrinekben a korszak legjellemzőbb játékei szerepeltek az alábbi sorrendben:

- Állami ipari játégyártás – jellemzően a Lemezárugyár termékei
- Szövetkezeti játégyártás – a számos hazai kis és nagyobb szövetkezet termékei
- Kisipari játégyártás – a legkorábbi évektől a '80-as évekbeli, nyugati játékokat és mintákat másoló kisiparáig.

A kiállítóhely adottságainak megfelelően a kiállítótér egyik felén végighúzódnó párkányon három terepasztalt rendeztünk be, amely közül kettő az 50-es évek hazai sikertermékét, a Pénzverdei vasutat mutatta be, míg a harmadik a Mikrolin H0-ás méretű kisvasutat. A párkányon kiemelten kapott helyet az a magyar fejlesztésű játék, amelyet az 1960-as évektől kezdve folyamatosan gyártanak, a JÁVA építő, amelyet egy 1965-ös játékiállítás mintájára mutattunk be.

A tárlaton összesen több mint 300 játék volt látható, köztük prototípusok, filléres trafikáruk, illetve olyan játékok, amelyek évtizedeken keresztül minden gyerekszobában megtalálhatók voltak.

A kiállítás a gyártási folyamatokba is bepillantást engedett, így a látogatók találkozhattak olyan egyedi ritkaságokkal is, mint az Ikarus 630-ast mintázó „Elektróbusz” egyetlen fellelhető prototípusa, a 0-ás méretarányú Kandó-villanyozdony tanulmányterve, illetve azokkal az eredeti műszaki rajzokkal, amelyek alapján az egykori Lemezárugyár népszerű – és a kiállításban is bemutatott - játékeit gyártották.

A kiállításban nagy hangsúlyt kapott az interaktivitás, két terepasztal működött, és mozgó elemeket tartalmazott a JÁVA installáció is. Ezen működő – működtethető elemek karbantartása - az 50-60 éves játékok működtetése, felügyelete - napi szintű feladat volt, amit kollégáink folyamatos jelenléte biztosított.

A kiállítás előkészítésében jelentős szerepet játszottak azon hazai magángyűjtők, akik saját gyűjteményükkel járultak hozzá a tárlat megrendezéséhez.

A kiállítás jelentős sajtóvisszhangot kapott. Összesen 110 sajtómegjelenést regisztráltunk, amelyek közül 8 nyomtatott megjelenés, 10 rádió, 7 televíziós riport volt, mindezek mellett kiemelten foglalkozott a kiállítással az Index, az Origo, a Hirado.hu és a Stop.hu is.

A kiállítást kiemelten kezeltük a múzeum Facebook oldalán és a múzeum saját honlapján is. (<http://www.mmkm.hu/index.php/hu/jatekorszag>).

A kiállítást eddig összesen 59.942 fő látta, akiknek véleményét két betelt vendégkönyvben regisztráltuk. A 450 bejegyzés közül 95 % dicsérő, elismerő volt. Jegybevétel: 24.985.095.- Ft.

A kiállítás támogatói voltak: Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Országos Levéltár, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap, a Peppino-Impex Kft. és a Lánchíd Rádió.

A „Játékország” c. kiállítás a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum egyik legsikeresebb kiállítása volt, amely komoly elismerést aratott mind a közönség, mind a sajtó körében.

Budapest, 2013. május 29.

Janovszki Tamás

tudományos főigazgató-helyettes